

CENTRUM CHORÓB

ŚLĄSKIE

SERCA

Terapia okołoperacyjna
ukierunkowana na cel;
monitorowanie hemodynamiczne
narzędziem osiągnięcia celu

Ewa Kucewicz

N Engl J Med. 2009;361(14):1368

ŚMIERTELNOŚĆ

u pacjentów z poważnymi powikłaniami pooperacyjnymi jest prawie **dwa razy wyższa** w szpitalach z **bardzo wysoką** śmiertelnością całkowitą w stosunku do jednostek charakteryzujących się **bardzo niską** śmiertelnością ogólną (21% vs 12,5% p<0,001)

N Engl J Med. 2009;361(14):1368

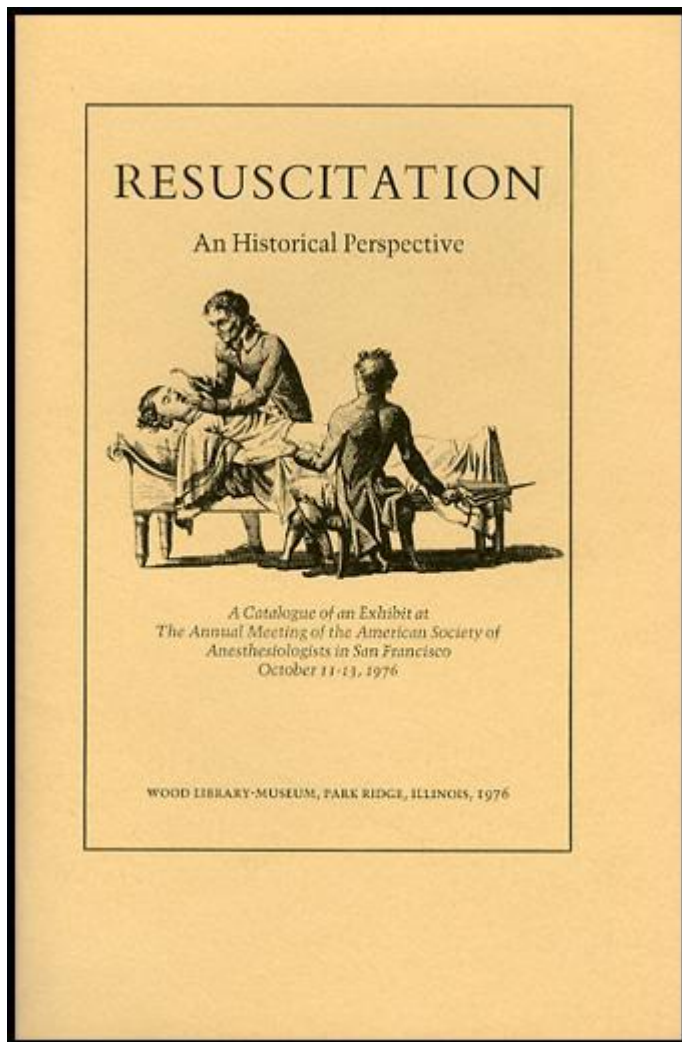
- **failure to rescue** – śmierć po wystąpieniu powikłań (ocena jakości świadczonych usług)
- **effectively rescue** – wyleczeni po wystąpieniu powikłań – warunki: wczesne rozpoznanie, skuteczne leczenie

↓mortality

- 1 unikanie powikłań
- 2 skuteczne leczenie powikłań

Henry J. Bigelow (1818 - 1890)

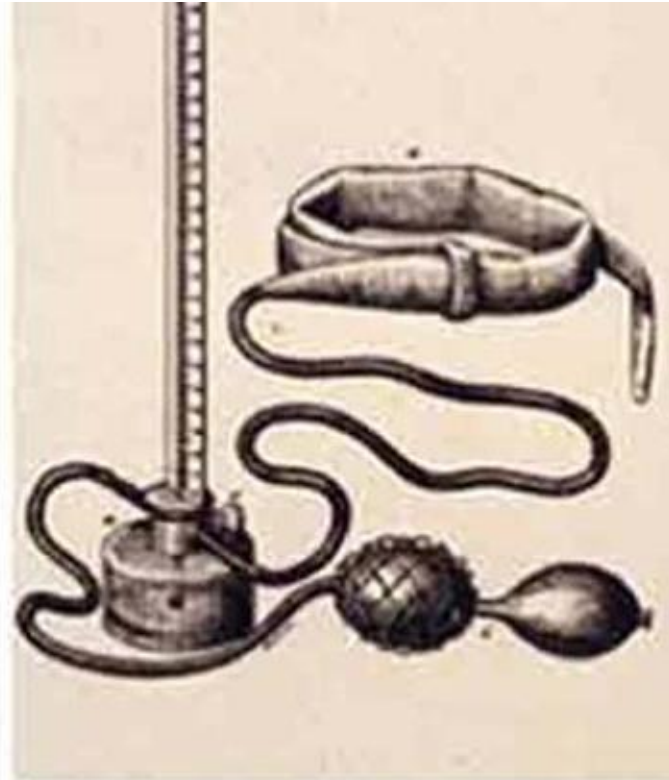
pierwsze RKO w znieczuleniu

Joseph Thomas Clover (1825-1882)

This stone commemorates
JOSEPH THOMAS CLOVER
1825 - 1882
pioneer anaesthetist
born in Aylsham

Scipione Riva-Rocci (1863-1937)

Scipione Riva Rocci
e lo sfigmomanometro di sua invenzione

Mikołaj Siergiejewicz Korotkow ([ros.](#): Николай Сергеевич Коротков, ur. 13 lutego [1874](#) w [Kursku](#), zm. [1920](#) w [Leningradzie](#))

sir Robert Macintosh (1897-1989)

OPIEKA POOPERACYJNA

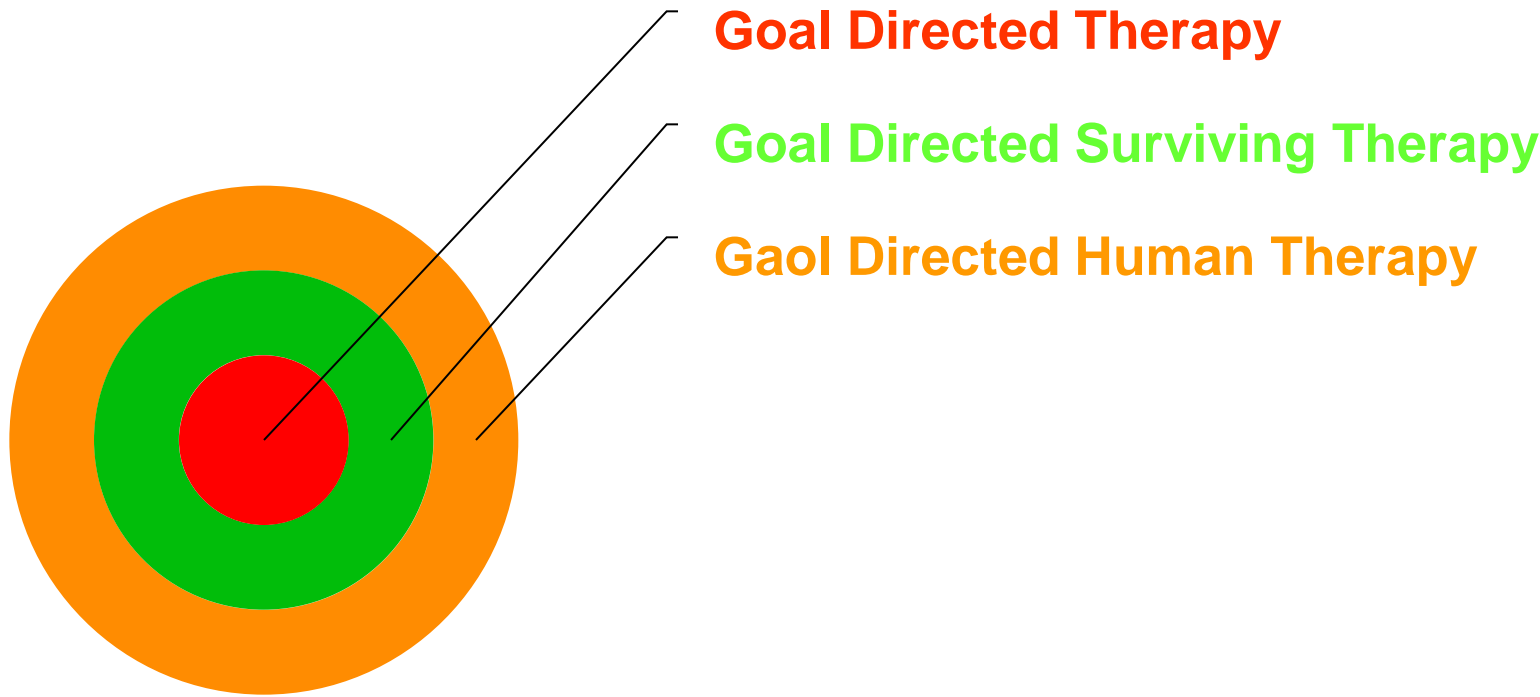
FIGURE 237.—Postoperative care of a patient after thoracic surgery, 148th General Hospital.

TERAPIA UKIERUNKOWANA NA CEL

GDT (GOAL DIRECTED THERAPY)

- metoda / filozofia postępowania
- zogniskowana na poprawę wyników leczenia
- deklaracja zastosowania schematu musi być równoznaczna z realizacją procesu leczniczego
- zrozumienie niezawodności (przeżycie) i zawodności (śmierć)
- ↓ powikłań, śmiertelności

GDT- terapia ukierunkowana na cel

optymalizacja

- ocenia przepływ i perfuzję tkankową (optymalny bilans DO_2 i VO_2)
- stosowana u chorych wysokiego ryzyka (dwa wyznaczniki – 1. pacjent (wiek, obciążenia); 2. zabieg (rodzaj, tryb));
- ogranicza liczbę powikłań, ↓ śmiertelność, czasu pobytu w POP i szpitalu, ogranicza koszty leczenia
- ramy czasowe (golden hours) – wczesne rozpoznanie, wczesne wdrożenie odpowiedniej terapii

CEL TERAPII

- normotensja bez leków obkurczających naczynia
- prawidłowa diureza godzinowa
- prawidłowa perfuzja OUN
- prawidłowa perfuzja obwodowa (skóra)
- stężenie mleczanów , 1,5 mEq/l
- protekcja mikrokrążenia
- wystarczające DO_2

GDT = optymalizacja

- techniki monitorowania (PiCCO, LiDCO, NICO, Flow/Trac/Vigileo, Vigilans, Swan-Ganz, ECHO)
- monitorowanie parametrów hemodynamicznych (MAP, CVP, PAWP, SV, SVV, EVLW, SvO₂, ScvO₂, EDLVA)
- monitorowanie parametrów laboratoryjnych (Ht, mleczały)
- terapia (katecholaminy, płynoterapia, techniki wentylacji, ciągła terapia nerkozastępcza, przetaczanie krwi, antybiotykoterapia)

GDT = optymalizacja PRZEPŁYW (FLOW)

- celem jest stabilizacja mikrokrążenia (aktywność metaboliczna komórki – produkcja energii wymaga tlenu i substancji odżywczych)
- adaptacja mikrokrążenia – aktualne VO_2 : wymagane $VO_2 = 1$
- jaki parametr przepływu monitorować? DO_2 ; VO_2 ; O_2ER ; CO ; SvO_2

GDT = optymalizacja RESUSCYTACJA

1. $\uparrow$ DO_2 , - optymalizacja Ht, $\uparrow$ SaO_2 , $\uparrow$ CO
2. ocena aktualnego i wymaganego VO_2 (0,7 – 3 x norma; $\uparrow$ 13% na 1°C powyżej lub poniżej 37°C)
3. klirens mleczanów ($\downarrow$ 10% / h);

GDT = optymalizacja

RESUSCYTACJA - $\uparrow$ CO

- $\uparrow$ VO_2 nerek, żołądka, mięśni; infuzja katecholamin powoduje $\uparrow$ VO_2 myokardium
- $\uparrow$ VO_2 z powodu tlenowych przemian poza mitochondrialnych w komórce
- zahamowanie tzw. fenomenu *conformance* (zgody) czyli stopniowy $\downarrow$ zapotrzebowania metabolicznego komórek na tlen w przypadku dysoxii obserwowany w sytuacjach nagłych

GDT = optymalizacja

RESUSCYTACJA $\downarrow$ VO_2

PRZYCZYNY $\uparrow$ VO_2

1. ból, niewydolność oddechowa, hipertermia - $\uparrow$ VO_2 o 50%
2. infekcja, pobudzenie, ujemny bilans płynowy - $\uparrow$ VO_2
3. leki wazokonstrykcyjne ($\uparrow$ SVR) - $\uparrow$ VO_2 myocardium
4. katecholaminy - $\uparrow$ VO_2

pacjenci z objawami niewydolności wielonarządowej w konsekwencji wstrząsu nie odnoszą korzyści z dalszej optymalizacji transportu O_2

TERAPIA ZORIENTOWANA NA CEL

- ↑ DO₂
  1. ↑ CO (płyny, katecholaminy)
- zachowanie perfuzji tkankowej
- prewencja MOF

MAP - cel ??? (młodzi, bez nadciśnienia, bez miażdżycy; seniorzy z uogólnioną miażdżycą, nadciśnieniem); ocena pośrednia – diureza, stan neurologiczny, perfuzja obwodowa.

↑MAP > 70 mmHg osiągane przez podaż katecholamin lub leków obkurczających naczynia może powodować ↑ryzyka śmierci (wazokonstrykcja, zaburzenia mikrokrążenia, ↑VO₂, ryzyko niedokrwienia mięśnia sercowego)

GDT

- ↓ ilość powikłań pooperacyjnych, niezależnie od stanu pacjenta
- ↓ ilość powikłań brzusznych i nerkowych
- ↓ ilość powikłań infekcyjnych – miejsca operowanego, płuc i jamy brzusznej

EGDT

- early
- im wcześniej tym lepiej

NIEWYDOLNOŚĆ KRAŻENIA

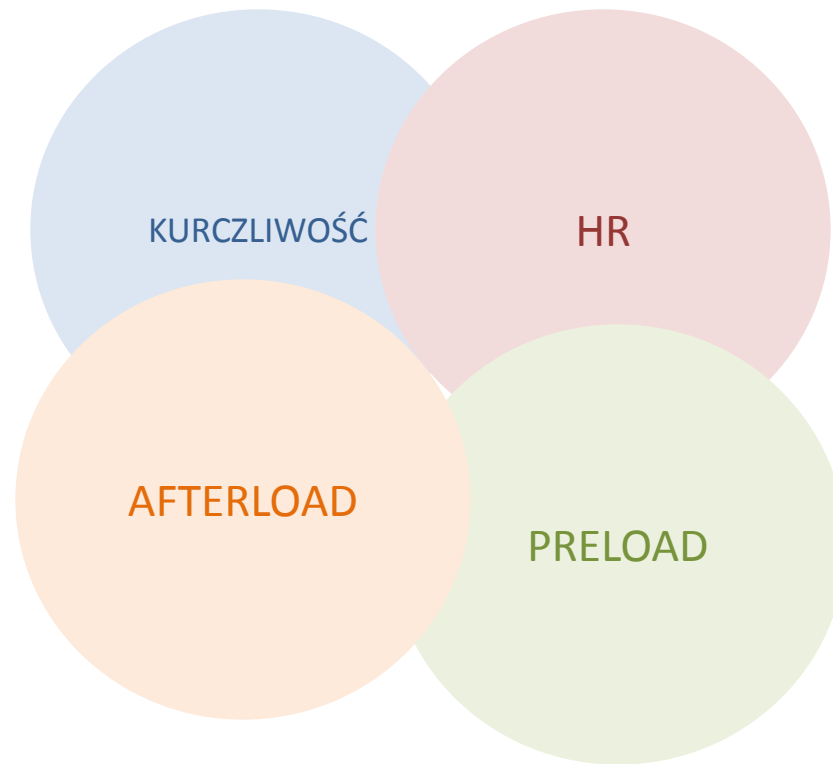
niewydolność serca
KATECHOLAMINY

Hipowolemia
PŁYNY

niewydolność układu krążenia
LEKI OBKURCZAJĄCENACZYNNIA

przeszkoda mechaniczna
OPERACJA np. embolektomia

FUNKCJA SKURCZOWA SERCA

INWAZYJNOŚĆ MONITOROWANIA

- Pomiar bezpośredni AP jest inwazyjny
- Pomiar rzutu z krzywej ciśnienia jest 1. pół inwazyjny
2. mało inwazyjny
3. minimalnie inwazyjny
- PAC jest 25 cm bardziej inwazyjny niż CVP

MONITOROWANIE CIĄGŁE

- pomiar 3 – 4 razy dziennie (sat O₂; ekg; RR??); wiele zdarzeń pozostaje niezauważonych
- ciągłe monitorowanie kilku kluczowych parametrów (SvO₂; CO); ocena reakcji na podjętą terapię
- TTE / TEE jako narzędzie diagnostyczne

*narzędzie jest tak dobre jak dobry jest jego operator

ZASADY MONITOROWANIA

The right patient

The right practitioner *

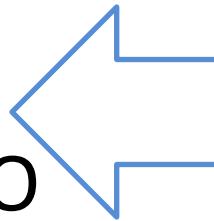
The right place * **

*prawidłowy pomiar, interpretacja, terapia

**wyliczenie CO, interpretacja wartości, implikacje terapeutyczne

CO TRZEBA WIEDZIEĆ PRZED ROZPOCZĘCIEM TERAPII

- preload
- CO
- **adekwatność CO**
(SvO₂, SvcO₂, mleczany)

płyny
katecholaminy
leki obkurczające naczynia
leki rozszerzające naczynia

GDT (odpowieź na podanie płynów)

- **Krok 1**

zdefiniuj cel ($SV \geq 15\%$)

- **Krok 2**

zdefiniuj objętość płynu, który zostanie podany (5 ml/kg - $\uparrow$ MAP; $\uparrow$ CVP)

- **Krok 3**

wybierz narzędzie monitorujące (ocień ograniczenia metody; mniej inwazyjne)

- **Krok 4**

podaj bolus

- **Krok 5**

ocień wynik kliniczny terapii (rozpoznaj niekorzystne efekty podania płynu; także korzystne $\uparrow$ MAP)

OBCIĄŻENIE WSTĘPNE (PRELOAD)

parametry statyczne

1. ciśnieniowe (CVP, PAOP)*
2. objętościowe (ITBV, GEDV, LVEDA, RVEDV)

parametry dynamiczne

3. PPV, SVV, SPV**
4. PLR (modyfikowana pozycja Trendelenburga; odwracalna autotransfuzja)

*poprawna korelacja u pacjentów oddychających spontanicznie

** stosowane u chorych wentylowanych mechanicznie

OBCIĄŻENIE WSTĘPNE (PRELOAD)

WNIOSKI

parametry dynamiczne

parametry statyczne

parametry objętościowe

*parametry ciśnieniowe

* < 5 mmHg dobra predykcja odpowiedzi na wypełnienie

pomiar ciśnienia ma większą wartość niż pomiar objętości w przypadkach obrzęku;
ciśnienie pozwala różnicować przyczynę (hydrostatyczny, ↑ przepuszczalności śródbłonek);
etiologia warunkuje leczenie

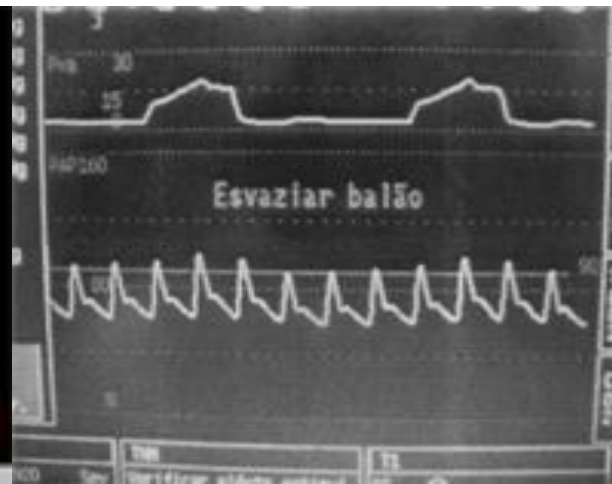
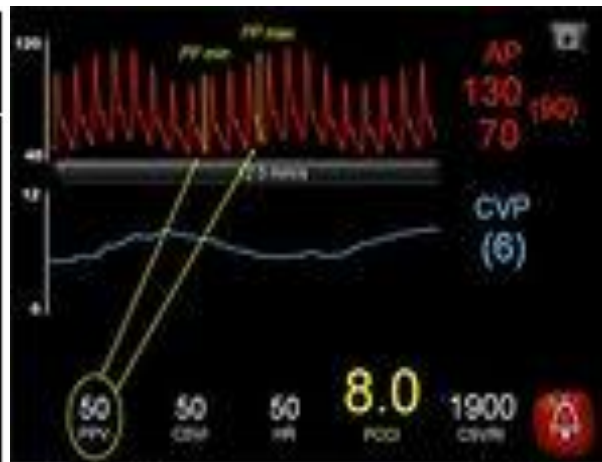
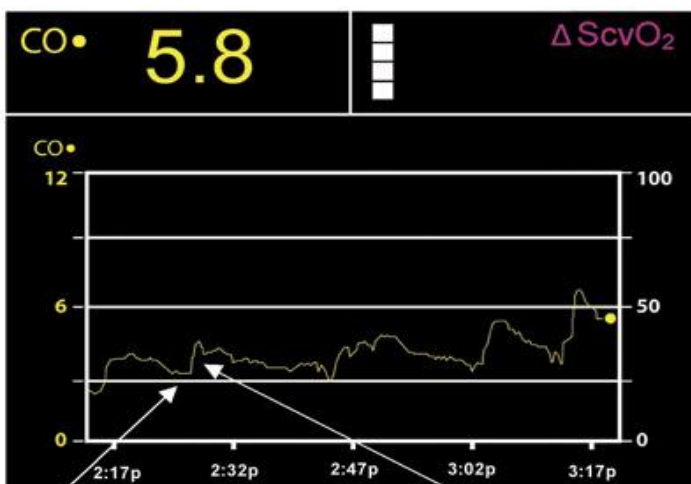

SVV; PPV; SPV*

PODSTAWY FIZJOLOGICZNE

- zmiany preload LV jako wynik cyklicznych zmian napływu krwi z żył płucnych ($\uparrow$ preload we wdechu)- $\uparrow$ ciśnienia w *dystalnych drogach oddechowych i jednocześnie mniejszy wzrost ciśnienia w opłucnej generuje $\uparrow$ ciśnienia transpulmonarnego opróżniającego kapilary płucne*
- $\uparrow$ ciśnienia w drogach oddechowych powoduje $\uparrow$ afterload RV i $\downarrow$ wypełnienia LV w późnej fazie wdechu i we wczesnej fazie wydechu

* wentylacja mechaniczna

PPV – przewidywanie pozytywnej reakcji na wypełnienie

PACJENT SPEŁNIA WARUNKI:

- bez zaburzeń rytmu
- oddech kontrolowany
- bez aktywności mięśni brzucha i oddechowych
- w głębokiej sedacji / zwiotczenie mięśni
- bez nadciśnienia płucnego
- bez RVF
- bez ↑ ciśnienia w jamie brzusznej

OBCIĄŻENIE WSTĘPNE (PRELOAD) ROZPOZNANIE

HIPOWOLEMIA – STAN W KTÓRYM WYSTĘPUJĄ OBJAWY HIPOPERFUZJI, KTÓRE USTĘPUJĄ PO PRZETOCZNIU PŁYNÓW

- charakterystyka parametru monitorującego preload – prosty, łatwy pomiar, niezależny od wykonującego, nie inwazyjny, tani, wszechstronny
- tylko 50% pacjentów reaguje pozytywnie na wypełnienie łożyska
- 50% pacjentów prezentuje objawy **hiperwolemii (przeładowanie płynami)**

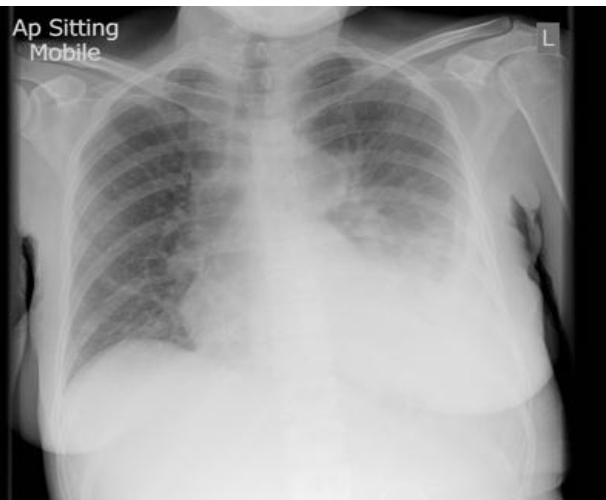

OBCIĄŻENIE WSTĘPNE (PRELOAD)

- najprostszly test diagnostyczny hipowolemii – podać 250 – 500 ml płynu i obserwować zmiany ciśnienia systemowego (↑ - pozytywna odpowiedź); zasadne w pierwszej fazie korekcji ciężkiej hipowolemii
- w dalszych etapach resuscytacji płynowej należy monitorować CO lub SV

Marik PE. Crit Care Med 2009

PŁYNOTERAPIA

ODPOWIEDŹ FIZJOLOGICZNA

- ↑ objętości wewnątrznaczyniowej
- ↑ powrotu żylnego (preload)
- ↑ RVEDV
- ↑ LVEDV
- ↑ CO

PŁYNOTERAPIA

Pytanie: kto wymaga przetoczenia płynów?

PACJENT Z PROBLEMEM, KTÓRY MOŻE BYĆ
OGRANICZONY PRZEZ WYPEŁNIENIE ŁOŻYSKA

- Hipotonia
- Tachykardia
- Oliguria
- Zaburzenia perfuzji obwodowej

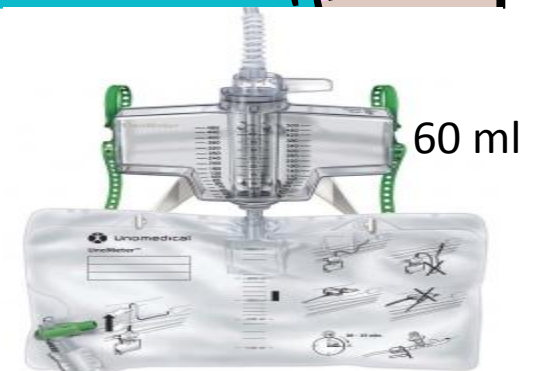
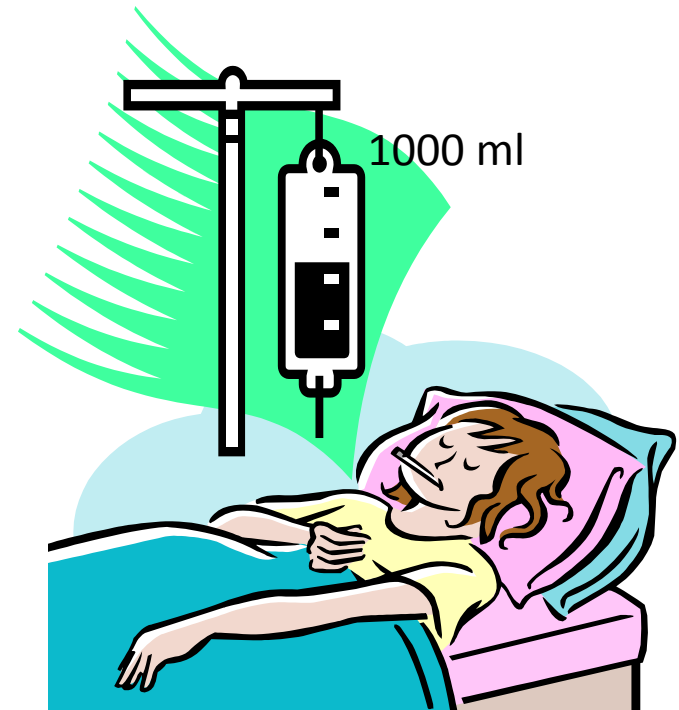
PŁYNOTERAPIA

zasadniczy problem: ile oznacza za dużo?????

Pytanie: czego oczekujemy?

STABILIZACJI
HEMODYNAMICZNEJ Z
NAJNIŻSZYM CIŚNIENIEM
HYDROSTATYCZNYM

ciśnienie wewnątrznaczyniowe
determinuje powstawanie
obrzęków - $\uparrow$ CVP $\uparrow$ filtrację
w naczyniach kapilarnych

PŁYNOTERAPIA

zdefiniowana prowokacja płynowa

- rodzaj płynu (type)**T**
- objętość infuzji (rate)**R**
- ocena kliniczna (objective)**O**
- bezpieczny limit objętości (limit)**L**

PŁYNOTERAPIA

CEL:

- szybka korekcja deficytu płynów
- unikanie przeładowania płynami
- ocena reakcji układu sercowo-naczyniowego

(nic nie zmieniaj, nie odsysaj, nie stymuluj, nie dotykaj pacjenta)

ODPOWIEDŹ NA TERAPIĘ PŁYNOWĄ (FLUID RESPONSE)

Czynniki wpływające na preload oceniane parametrami dynamicznymi

1. napięcie naczyń
2. wentylacja mechaniczna
3. choroba podstawowa (np. niewydolność serca)

Ad 1. sedacja, anestezja, wazokonstrykcja

Ad 2. jednakowe V_t i f

Ad 3. $\uparrow$ SVV lub PPV może omyłkowo wskazywać na zasadność wypełnienia – RVF

REAKCJA NA WYPEŁNIENIE ŁOŻYSKA NACZYNIOWEGO

RESUSCYTACJA PŁYNOWA / VOLUME EXPANSION (VE)

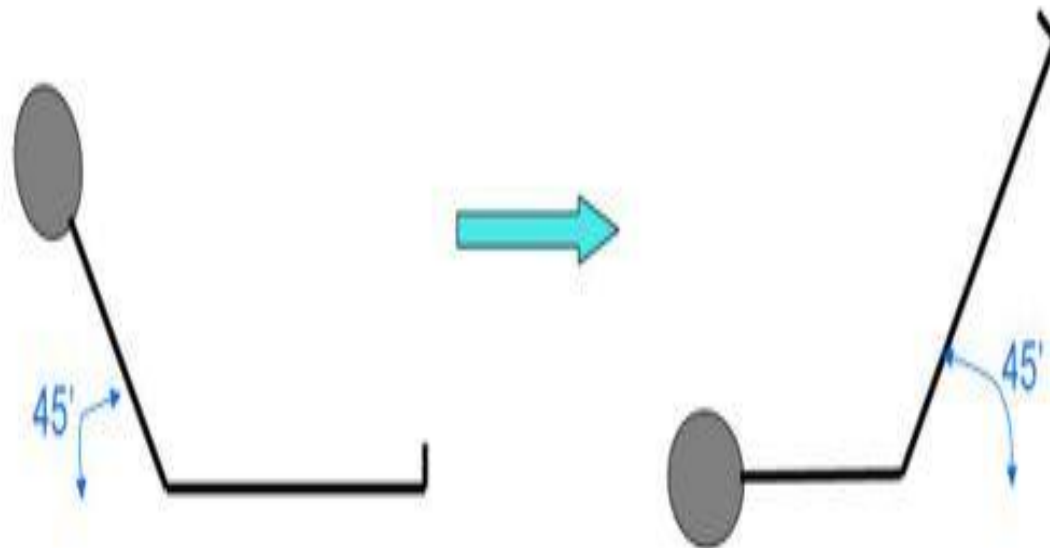
- $\uparrow$ CO / SV > 15% po przetoczeniu 500 ml płynu (szybki wlew)
- $\uparrow$ CO / SV > 12% po **Passive Leg Raise** (30 - 120 s) – monitorowanie czynnościowe, manewr całkowicie odwracalny, $\uparrow$ IAP może zakłócać transfer krwi z kończyn

PLR - PASSIVE LEG RAISING

DEFINICJA

prosty, odwracalny manewr, naśladujący szybkie podanie płynów; przejściowo i odwracalnie ↑ powrót żylny przez przesunięcie płynów z kończyn dolnych i rezerwuaru w jamie brzusznej do klatki piersiowej

OBCIĄŻENIE NASTĘPCZE

AFTERLOAD

- napięcie ściany komory generowane w czasie skurczu, wprost proporcjonalne do ciśnienia w aorcie i wymiaru komory, odwrotnie proporcjonalne do grubości mięśnia
- dodatkowe czynniki wpływające na afterload – podatność aorty, objętość i lepkość krwi, opory naczyniowe
- w warunkach klinicznych afterload reprezentują naczyniowe opory systemowe

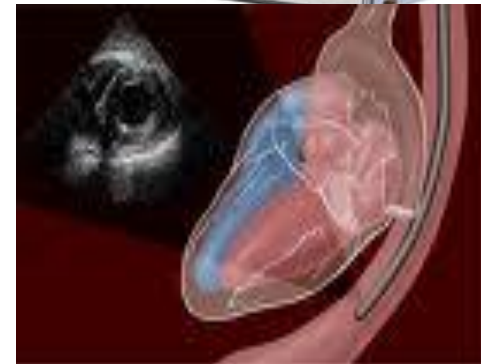
$$SVR = \frac{(MAP - CVP)}{CO} \times 80$$

- afterload reprezentuje ciśnienie i przepływ; CPO (cardiac power output = $CO \times MAP \times 0,0022$ [W]); siła = przepływ x ciśnienie , czynnik prognostyczny śmiertelności we wstrząsie kardiogenym

OBCIĄŻENIE NASTĘPCZE

MONITOROWANIE

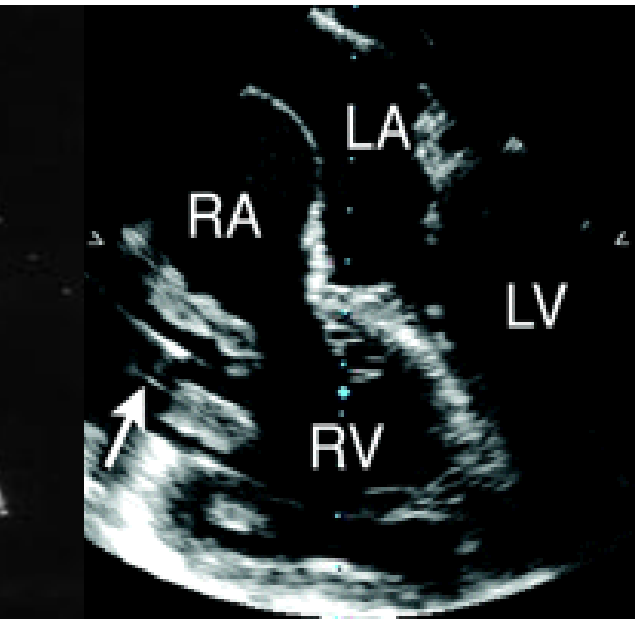
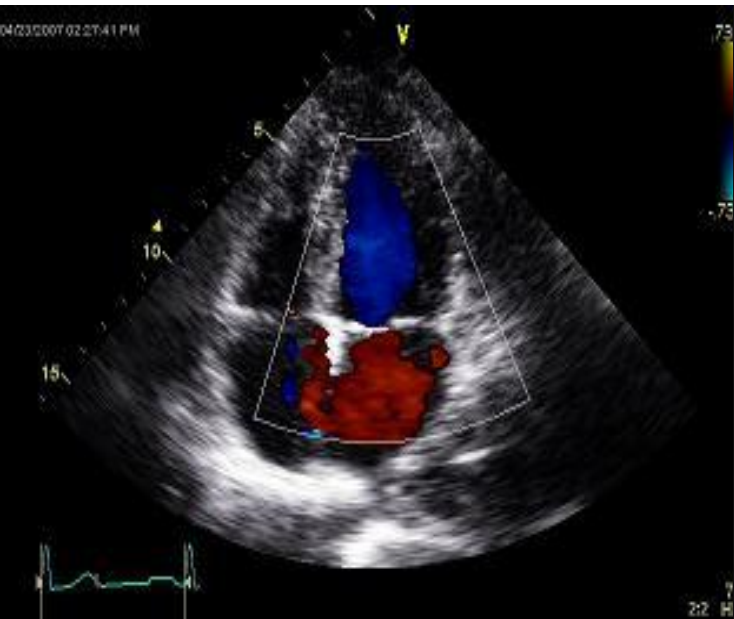
- cewnik Swan-Ganz
- PiCCO (technika przezpłucna w mniejszym stopniu podlega cyklowi oddechowemu)
- TEE

MONITOROWANIE PRZYŁÓŻKOWE

ECHO - diagnostycznie

- ocena RV
- ocena LV

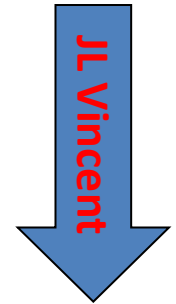

ECHOKARDIOGRAFIA

- **narzędzie diagnostyczne:**
  1. ocena funkcji LV
  2. ocena funkcji i anatomii zastawek
  3. ocena dużych naczyń
- **narzędzie monitorujące:**
  1. kurczliwość
  2. RWAMA
  3. ocena preload, odpowiedzi na podanie płynów

CEWNIK SWAN-GANZ

Let us use the pulmonary artery catheter correctly and only when we need it

Michael R. Pinsky, MD, Dr hc, FCCM; Jean-Louis Vincent, MD, PhD, FCCM

Objective: To clarify the issues related to the use of the pulmonary artery catheter within a rational clinical perspective.

Results: Barriers include a) increased patient risk of pulmonary artery catheter placement; b) ability to measure similar variables via central venous catheterization, echocardiography, or other less invasive techniques; c) increased cost; d) inaccurate measurements; e) incorrect interpretation and application of pulmonary artery catheter-derived variables; and f) lack of proven benefit of pulmonary artery catheter use in the overall management of patients.

Interpretation: a) The risks are mainly due to insertion of a central catheter, not a pulmonary artery catheter; b) continuous monitoring of left ventricular filling pressures, pulmonary vascu-

(Crit Care Med 2005; 33:1119–1122)

lar pressures, and mi
feature; c) additional
intensive care; d) me
matic educational eff
data need to be used
protocol; and f) no m
sophisticated, will in
coupled with a treat
Conclusion: A treat
catheter-derived variab
prospective clinical trial.

CEWNIK SWAN-GANZ

*śmiertelność pacjentów u których zastosowano cewnik
Swan-Ganza jest wyższa ale nie ma to związku z
cewnikiem*

CEWNIK SWAN-GANZ

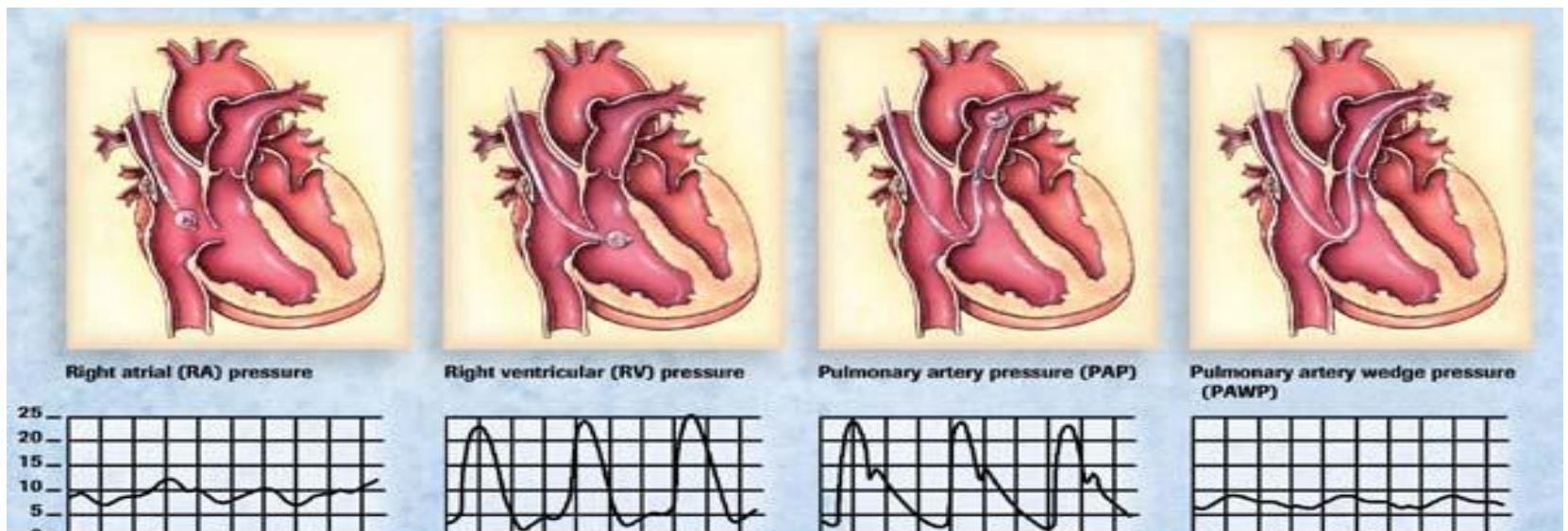
POLITYKA

- powikłania – arytmia w czasie zakładania, infekcja i zakrzepica (> 48h), rozerwanie PA (kazuistyka)
- korzyści tylko jeśli zastosowany wg zdefiniowanego protokołu postępowania (**goal directed therapy**) u chorych wysokiego ryzyka, sam sprzęt nie poprawia rokowania
- rezygnacja z rutynowego zakładania cewnika

CEWNIK SWAN-GANZ

- nie istnieje dobry lub zły CO
- CO musi zapewnić adekwatne DO_2
- SvO_2 jest wskaźnikiem balansu pomiędzy DO_2 i VO_2 (złoty standard oceny funkcji układu krążenia)
- **terapia optymalna – $SvO_2 \geq 70\%$; stężenie mleczanów < 2 mmol/l**

CZYNNIKI RYZYKA

OCENA PRZY PRZYJĘCIU DO ICU - MLECZANY

↑ stężenia (metabolic stress response)

1. dysoxia tkankowa – metabolizm beztlenowy
2. SIRS – oporność na insulinę → hiperglikemia - nadmiar glukozy podlega glikolizie beztlenowej i jest metabolizowana do mleczanów. Wlew insuliny ↓ glikemię i stężenie mleczanów
3. redystrybucja przepływu – mięśnie hipoperfundowane produkują mleczały

METABOLIZM GLUKOZY

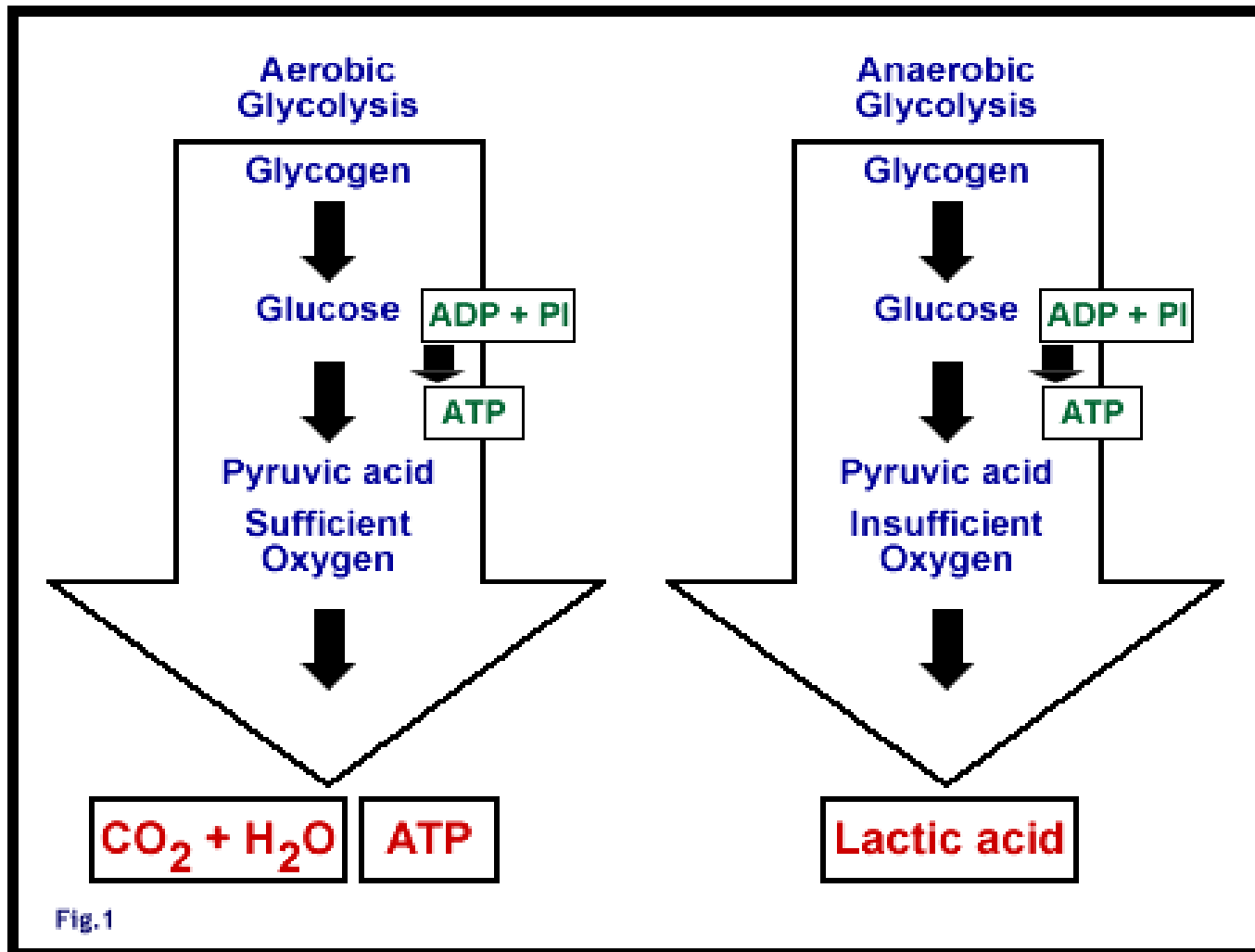
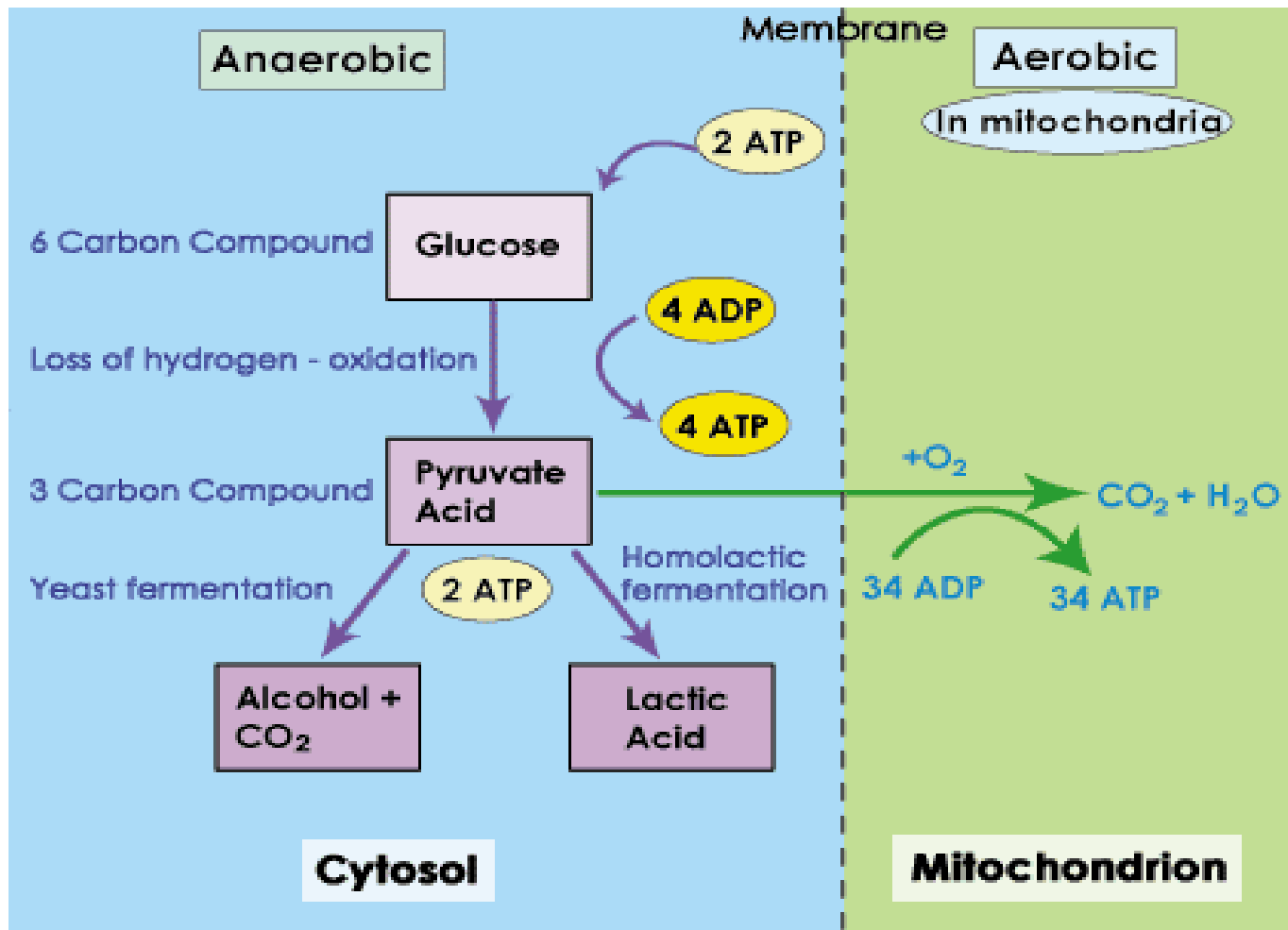

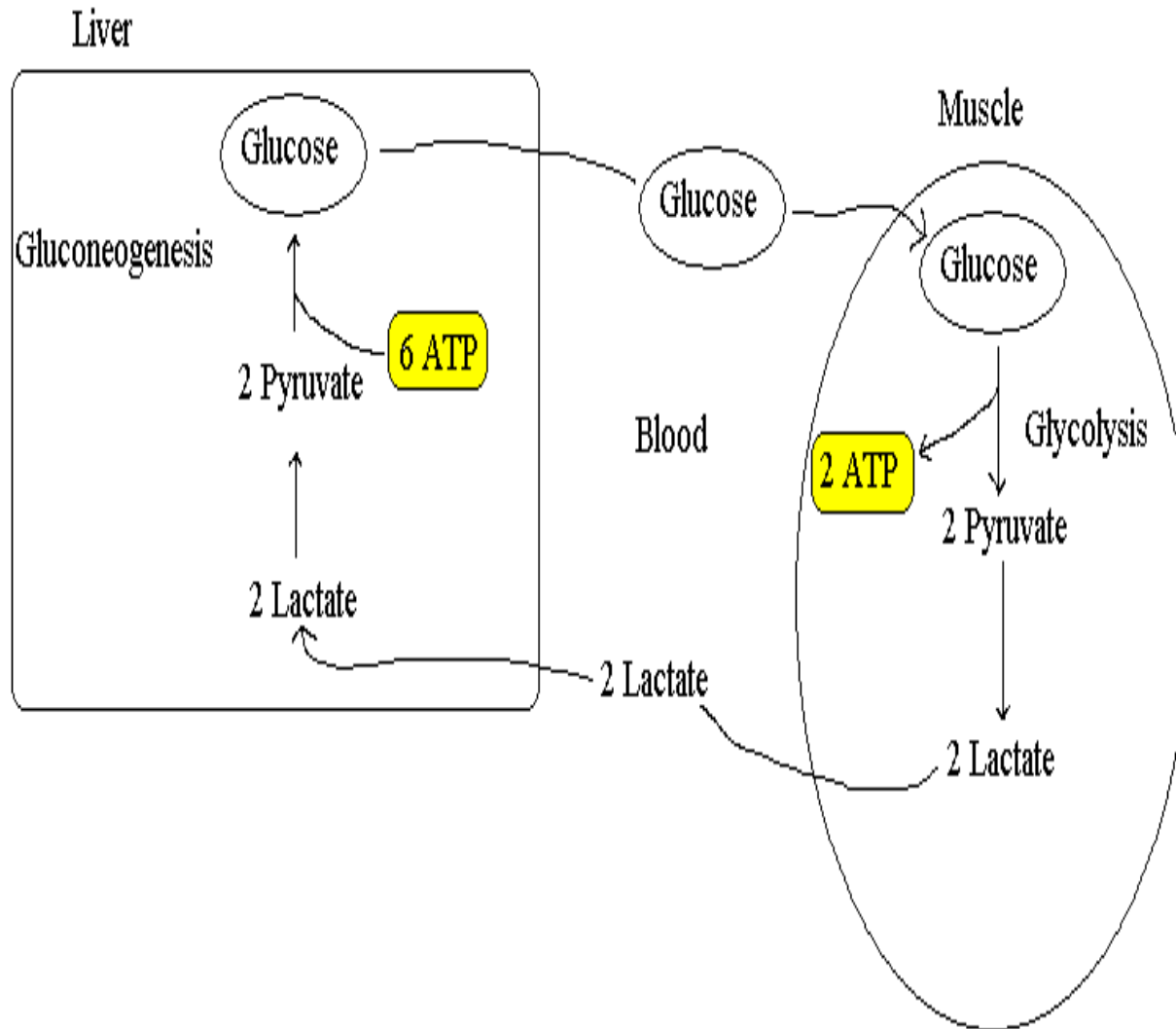
Fig.1

METABOLIZM KOMÓRKOWY

CYKL CORI

METABOLIZM MLECZANÓW W WĄTROBIE

STĘŻENIE MLECZANÓW WE WSTRZĄSIE

➤ ścisły związek ze śmiertelnością

➤ lepszy wskaźnik ryzyka niż parametry hemodynamiczne

➤ GDT (bilans tlenu) w pierwszych 8h TERAPII - ↓ śmiertelności w sepsie i innych rodzajach wstrząsu

CZYNNIKI RYZYKA

OCENA PRZY PRZYJĘCIU DO ICU – SvO_2 / $ScvO_2$

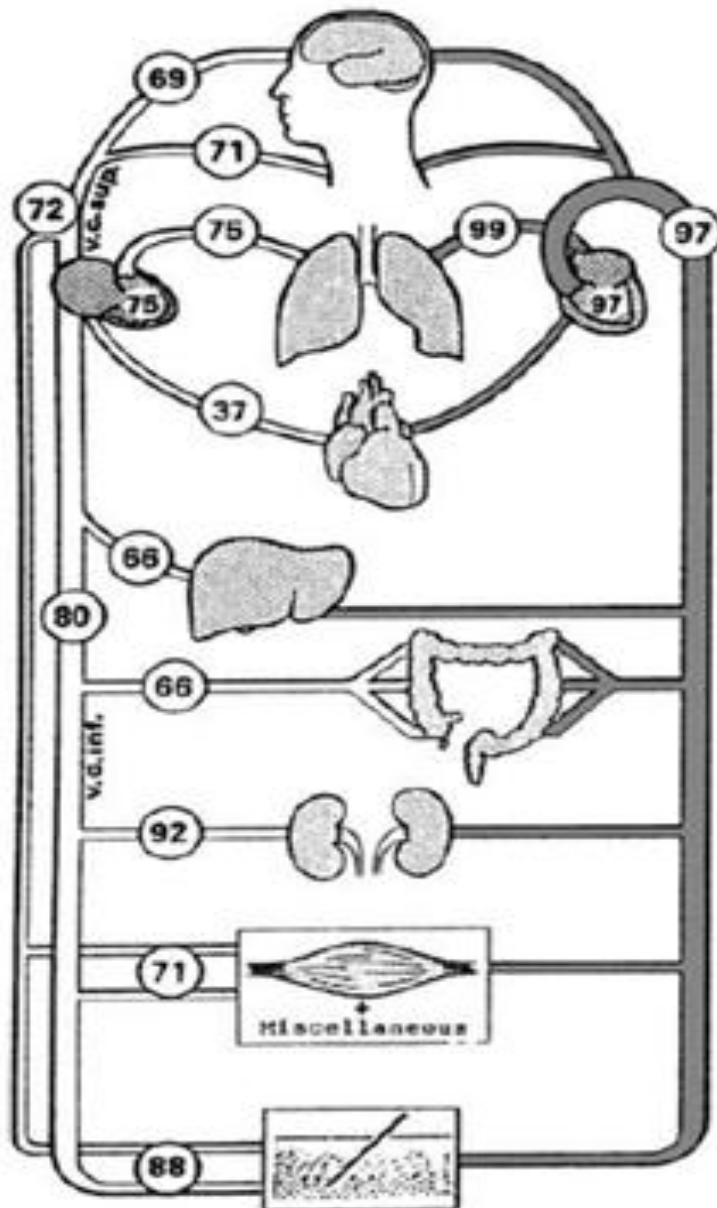
↓ $ScvO_2$ w okresie pooperacyjnym nie jest wyłącznie konsekwencją ↓ DO_2

$ScvO_2$ odnosi się do DO_2 i VO_2 *

niskie wartości $ScvO_2$ mają związek ze wzrostem częstości powikłań pooperacyjnych

* ↑ VO_2 w okresie pooperacyjnym – ból, okres wybudzania ze znieczulenia, temperatura ciała, dreszcze .....

REGIONALNA SATURACJA ŻYLNIA I TĘTNICZA

DO₂; VO₂; O₂ER

WZORY MATEMATYCZNE

Medscape®

www.medscape.com

$$O_2ER = [(CaO_2 - CvO_2)/(CaO_2)](\%)$$

$$DO_2 = CaO_2 \cdot CO^*$$

$$VO_2 = CO \cdot (CaO_2 - CvO_2)$$

$$CaO_2 = [(SaO_2 \cdot 1.39 \times Hb) + (0.0031 \cdot PaO_2)] \cdot 10^{**}$$

Source: Pharmacotherapy © 2004 Pharmacotherapy Publications

*do wzoru można podstawić CI

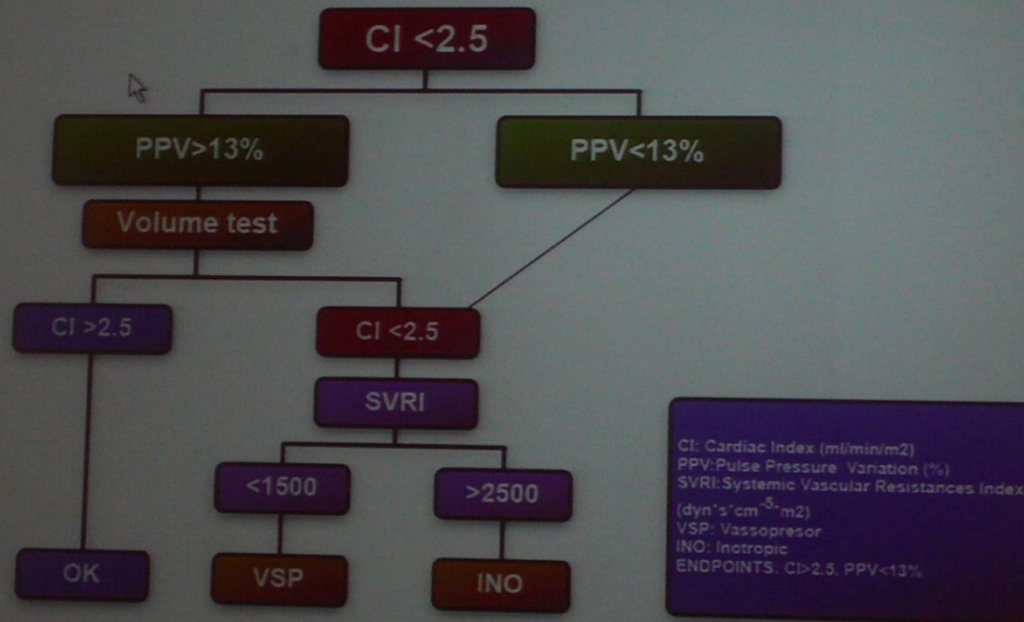
**ilość tlenu rozpuszczonej w osoczu można pominąć; liczba 10 zamienia % objętościowe na ml/min

STRATEGIA !!!

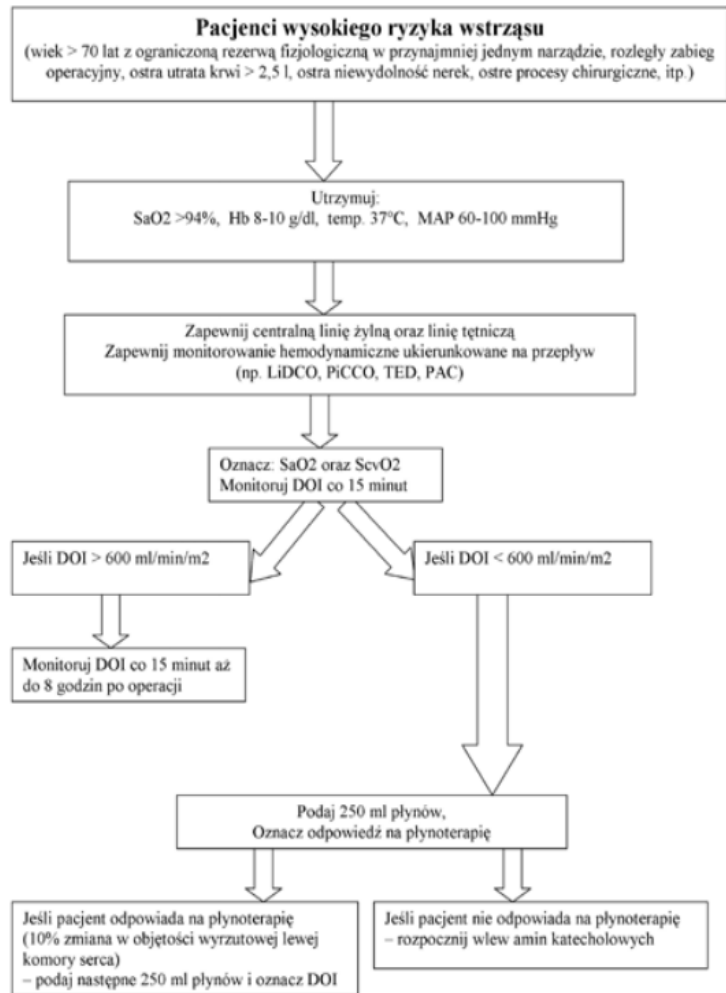
Gdzie jest algorytm?

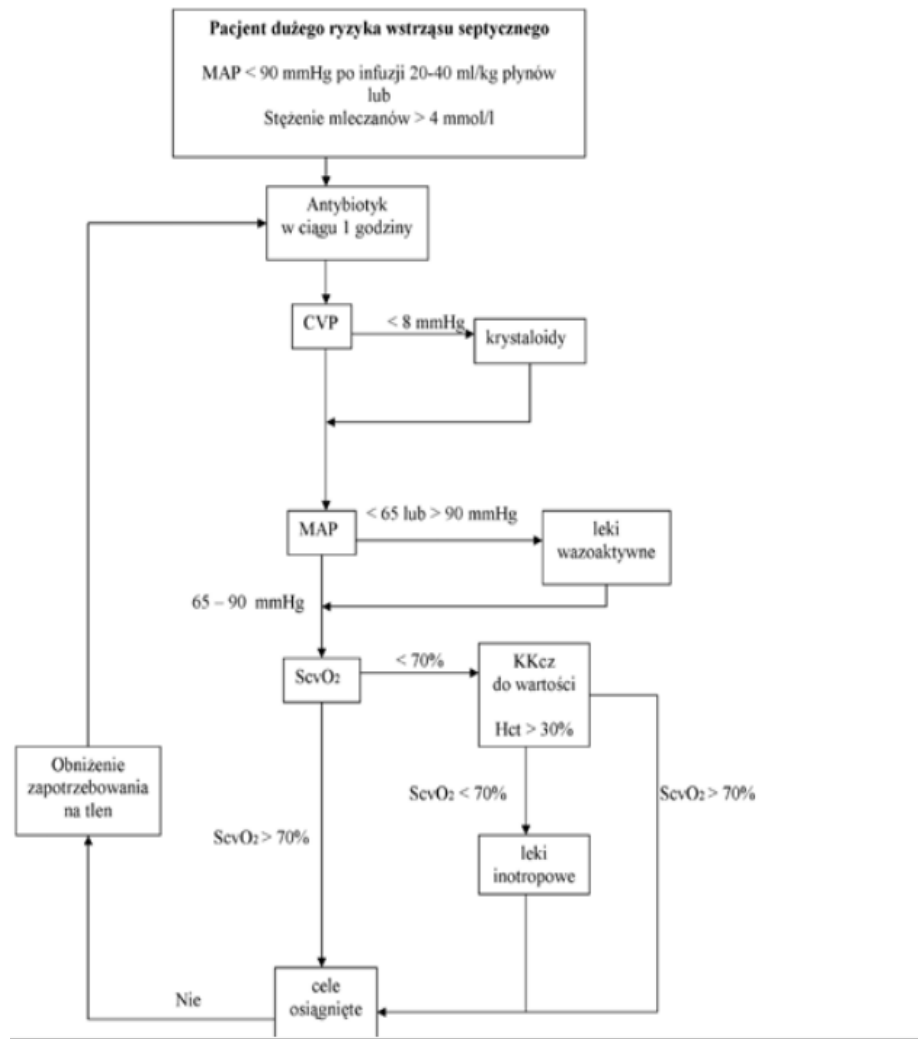

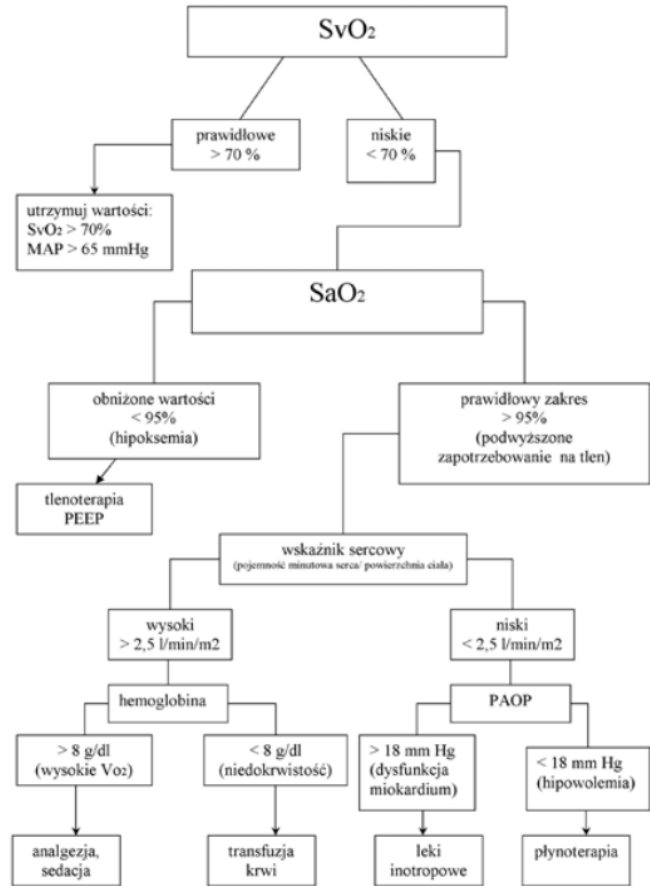
MostCare© based Hemodynamic Management Algorithm. Fluid Therapy in Major Abdominal Surgery Low CI states

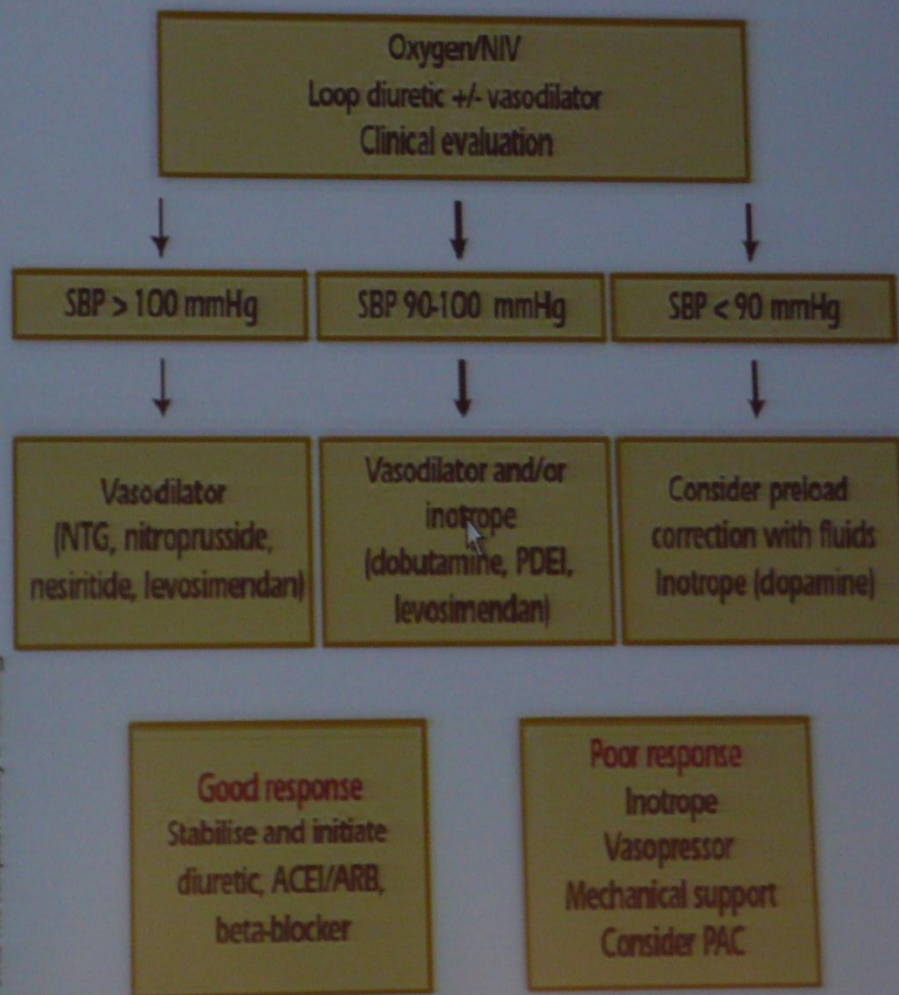
Department of Anesthesia, Critical Care and Pain Medicine
 Working Group on Perioperative Goal-Directed Hemodynamic and
 Volume Therapy.
 Section of Anesthesia in Major Abdominal Surgery
 Hospital Universitario de la Ribera, Alzira, Spain (2009)

Treatment strategy in AHF according to systolic blood pressure

© 2008 The European Society of Cardiology

GDT – CEL - rSO₂

NIRS – optymalizacja znieczulenia; OUN – index organ

